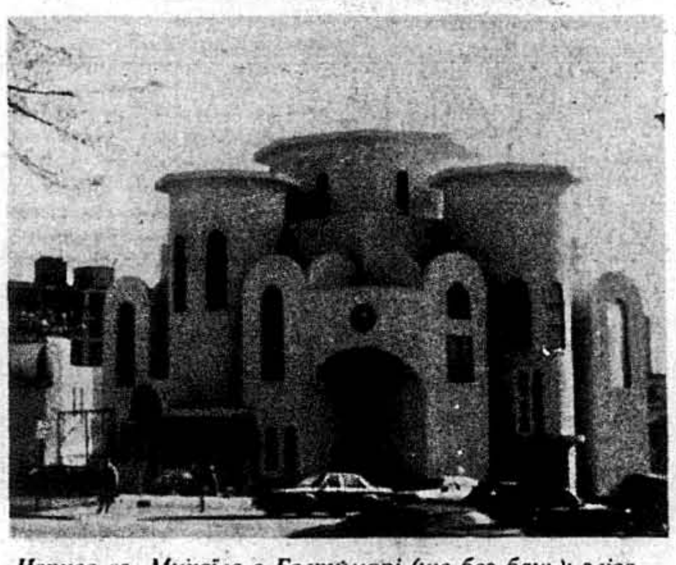
SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 47. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 14, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го БЕРЕЗНЯ 1989 Ч. 47. РІК XCVI.

Завершується будова церкви св. Михаїла в Балтиморі

Церква св. Михаїла в Балтиморі (ще без бань); зліва — парафіяльний центр (авдиторії, парафіяльний уряд, мешкання священика).

Балтимор (Б.С.). — Вірні української католицької церкви св. Михаїла в Балтиморі вже довгі роки мріяли про здвигення нового, більше репрезентативного Божого храму та парафіяльного центру. Для цього вони проводили під проводом своїх отців парохів кампанії збірки фондів та розглядались за відповідною площею і прєктом будови.

По довгих розшуках парафії вдалося закупити міську площу на розі Істерн авеню і Монтфорд вулиці, на якій колись стояла міська народня школа. Площа положена навпроти парку в східньому Балтиморі — дільниці, де жила була більшість парафіян св. Михаїла. Праці над новим храмом і одночасно над парафіяльним центром почалися в 1985 році і ця будова припала на долю теперішнього пароха о. Юрія Маркевича. Концепт нової церкви, як теж і спорідненого парафіяльного центру, що їх одобрив о. Юрій Маркевич і Будівельний Комітет під головуванням д-ра Дмитра Коструб'яка, подав архітект Зенон Мазуркевич з Філядельфії.

Нова церква, як це видно із світлини, запроєктована в стилі барокко, яке в Україні прибрало своєрідні форми та знане у світі як українське барокко (козацьке), або просто український стиль, що має більш помірковану декоративність і спокійніші форми. Нова балтиморська церква п'ятибанна і хрещата — її плян нагадує п'ятибанну церкву Преображення в Прилуці. Внутрі церкви є багато простору і світла — це робить її радісною і повною спокою, так відмінну від храмів Заходу. Саме тим стилем і гордиться балтиморська громада та заради нього пішла вона і на додаткові кошти і труднощі будови. Сама церковна будова однак із модерних бу-

(Закінчення на стор. 3)

Появилася нова книжка

Ню Йорк. — Слідом за „Сузір'ям Лебедя" 1983 року й „Володарки Понтиди" 1987 року, Юрій Косач написав роман „Чортівська Скеля".

Автор взяв за тему роки підпільної боротьби проти окупації Галичини поверсальською Польщею. Кульмінаційною точкою роману є вбивство міністра внутрішніх справ Перацького у Варшаві. Вплетено в роман баляду про Весну народів, підпільні гуртки Полісся, Підляшшя, Холмщини, Волині, а також вжито деякі факти з підпільної боротьби в час війни 1939-45 років.

Цей 456-сторінковий роман можна замовляти у видавця, пересилаючи чек, амер. дол. 18 у м'якій або 22 дол. в твердій обкладинці, на адресу: M. Kots, Rt. 1, Box 77, West Kill, N. Y. 12494.

І. КАЛИНЕЦЬ ЗАСУДИЛИ НА 10 ДІБ

Львів. — У п'ятницю, 10-го березня ц.р., у Львові відбувся суд над членом ініціятивної групи створення Марійського Товариства „Милосердя" Іриною Калинець. Її звинуватили в організації несанкціонованого урядом мітингу.

Член Української Гельсінкської Спілки Анатолій Доценко повідомив, що в судовому вироці стверджується ніби Молебень 22-го січня, організований І. Калинець, не був релігійним, а політичним мітинґом.

І. Калинець суд визнав винною і засудив на 10 діб тюремного ув'язнення.

В той самий день і час в іншому суді Львова відбувався суд над Михайлом Горинем. Однак біля будівлі зібралося дуже багато людей, які протестували проти суду над важко хворим на серце М. Горинем. Тому людям оголосили, що суд не відбудеться і що його перенесено на 20-те березня. М. Гориня відпустили і люди розійшлися. Однак увечері міліція прийшла до М. Гориня, щоб забрати його. Оскільки Гориня не було вдома, то за ним приходили також в суботу та в неділю. З цього можна здогадуватись, що можливо суд заочно все таки засудив М. Гориня і тепер хочуть забрати його до в'язниці. Де тепер перебуває М. Горинь не відомо.

У неділю у Львові відбулося величезне віче, подробиці про яке покищо невідомі.

Появився 17-ий том „Літопису УПА"

Торонто. — У Видавництві „Літопис УПА" вийшов з друку 17-ий том цього серійного книжкового видання присвяченого українській визвольній боротьбі під час Другої світової війни та після неї.

Книга „Англомовні видання українського підпілля, 1946 — 1947", за редакцією проф. д-ра Петра Потічного, містить підпільні видання англійською мовою має багато цікавих ілюстрацій, список скорочень, та вичерпний показник виготовлений С. Шпаком.

Всі матеріяли в цьому томі походять з Закерзоння та були передані спеціяльними зв'язковими до амбасади ЗСА у Варшаві, а під сучасну пору творять досить велику групу переклясифікованих документів військової розвідки в Державному архіві ЗСА.

В томі знаходяться такі видання: „Нові Лідіце" — це детальний опис знищення польським військом українського лемківського села Завадка Морохівська, підтверджений протоколами зізнань трьох польських вояків, які попали в полон до УПА.

Другий з черги документ, який також походить з 1946 року, це „Примусове виселення їх ексцеленції Єпископа Й. Коциловського і українського католицького клиру Перемишля", який переказує на базі наочних свідків перебіг брутальної акції виселення Єпископа і його капітули до СССР, як також збезчещення та грабіж собору, церковного майна та знищення цінних архівів.

З дальших документів в книзі поміщено „Вибори в СССР", твір Я. Старуха, в якому проаналізовано антидемократичну суть та примусовий перебіг цього процесу в СССР. „Фашистівське страшило", цього самого автора, брошура, в якій проведено нищівну критику тоталітарних режимів фашистського типу, до яких зараховано й СССР, та брошура „Нова голодова катастрофа в Україні", яка теж написана Я. Старухом.

„Нова голодова катастрофа в Україні" аналізує ситуацію в сільському господарстві України і характеризує голодомор 1921-23 і 1932-33 років як інструмент совєтської політики, звернений проти ворожого режимові українського населення. Голод 1946-47 років це лишень продовження випробуваної раніше ґеноцидної політики у відношенні до українського народу. Вартість цієї брошури теж і в тому, що це чи не перша українська публікація, яка піднесла марево нової голодової катастрофи в Україні в англомовному світі.

Знову ж в брошурі „До братніх чеського і словацького народів" розкрита імперська політика супроти українського народу і його боротьби за волю та чітко викладена політична програма українського визвольного руху. Автор чи автори остерігають чехів і словаків перед легковажним трактуванням політики СССР і закликають до спільної боротьби за права народів і людини.

Хоч матеріяли цього тому різні, англійська мова яких також дуже недосконала, своїм змістом вони творять одну цілість коли йдеться про ідейні позиції українського визвольного руху під час і після Другої світової війни. Вони також до деякої міри розкривають методи і спосіб пропаґандивно-інформативної дії підпільного проводу на зовнішньому відтинку.

Замовлення на том в ціні 15 дол. можна слати на адресу: Litopys UPA, P. O. Box 97, Station "C", Toronto, Ont., M6J 3M7, Canada.

СССР готовий виконувати рішення Міжнародного суду

Женева, Швайцарія. — Виступаючи тут на засіданні комісії ООН з прав людини, заступник міністра закордонних справ СССР Анатолій Адамишин оголосив, що віднині Москва буде визнавати юрисдикцію Міжнародного суду в інтерпретації п'яти важливіших пунктів про права людини, прийнятих цією організацією. Аналогічна заява була зроблена у листі, що його міністер закордонних справ СССР Едуард Шеварднадзе надіслав генеральному секретареві ООН Гавіє Перезові де Куеярові.

Пояснюючи цей совєтський крок, А. Адамишин заявив, що він робиться в руслі зусиль Ґорбачова створити в СССР „правову державу". Крім того він дав зрозуміти, що незабаром Москва підпише факультативний протокол до міжнародного пакту про громадянські і політичні права. В цьому випадку совєтські громадяни зможуть подавати скарги на порушення прав людини у спеціяльну комісію ООН, яка сладається зі спеціялістів з права. Торік Мадярщина стала першою комуністичною країною, яка ратифікувала цей протокол і надала своїм громадянам право звертатися зі скаргами у спеціяльну комісію ООН.

Чужинецькі юристи, які були присутні на нараді у Женеві, також заключили з деяких зауважень Адамишина, що тепер Москва дозволить своїм громадянам звертатися зі скаргами на власті, які знущалися над ними, у слідчу комісію ООН, створену в рамках конвенції, яка забороняє тортури.

Протягом останніх двох років Москва неодноразово пропонувала, щоб постійні члени Ради Безпеки ООН — ЗСА, СССР, Китай, Англія і Франція — погодилися визнати юрисдикцію Міжнародного суду у вирішенні конфліктів, що виникають між нини. ЗСА, Англія і Франція відповідали на це, що спочатку Москва повинна визнати юрисдикцію суду в інтерпретарії міжнародних договорів, підписаних Совєтським Союзом, як уже давно поступили ці країни. Совєтські представники останнім часом не раз давали зрозуміти, що Москва може відкликати свої традиційні заперечення проти посторонньото арбітражу.

Коментуючи останній крок Москви, консультант Державного департаменту Ейбрагам Софер висловив надію, що це не „пропагандивний крок".

Комісія ООН повинна ще вирішити справу про продовження розслідувати порушення прав людини на Кубі, на чому настоюють З'єднані Стейти. Вона також повинна розглянути справу про аналогічне розслідування становища в Румунії, до чого закликають не тільки Швеція та інші країни Заходу, але і комуністична Мадярщина. Торік в Мадярщину втекло 18,000 представників мадярських меншин, які заявили, що румунський уряд систематично переслідує їх.

ПАЛЕСТИНЦІ ЖАЛУЮТЬСЯ НА НЕСПРАВЕДЛИВУ ПОЛІТИКУ ЗСА

Туніс, Альжир. — Представник Палестинської Визвольної Організації Набіб Шатт, голова політичної комісії в Крайовій раді, пожалувався речникам американської амбасади в Тунісі, яка займається підготовою розмов між представниками Джеравного департаменту ЗСА і ПВО, що плян З'єднаних Стейтів Америки і заклик Адміністрації президента Джорджа Буша, щоб палестинці спершу припинили заколоти на окупованих Ізраїлем арабських землях, зокрема на західньому березі ріки Йордан і смузі Гази, заки ще розпічнуться евентуальні американсько-палестинські розмови, не є справедливі, тим більше, що на згаданих землях знаходяться ізраїльські війська, які в ситуації припинення боротьби, „вирубають" в пень усіх противників Ізраїля і прихильників самостійности Палестини.

Н. Шатт заявив кореспондентам на спеціяльній конференції, що ПВО погодиться на такий плян з передумовою, що ізраїльська армія покине окуповані землі і передасть назад владу в руки цивільної адміністрації, а порядку на згаданих землях цілком добре можуть допильнувати поліційні відділи, які і так не матимуть „роботи", бо місцеві палестинці напевно послухали б зарядження ПВО і припинили б всякі акції. Чи такі акції припинять проти палестинців ізраїльські поселенці, які на окупованих землях творять так звану „другу озброєну по зуби армію", це друга справа, над якою варта б застановитися трьом сторонам — Ізраїлеві, Державному департаментові ЗСА і головній квартирі ПВО, — заявив Шатт журналістам.

Плян Адміністрації Дж. Буша буде представлений особисто міністрові закордонних справ Ізраїля у Вашінґтоні, бо він перебуває тут на коротких відвідинах, а ПВО у Тунісі, представниками амбасади ЗСА. Палестинці, на думку Шатта, готові говорити з американцями і з ким треба, для них немає жадних перешкод і їх нев'яжуть жадні парляментні постанови. Ізраїльці натомість оправдуються постановою парляменту, яка забороняє урядовим чинникам вести будь-який діялог з представниками Палестинської Визвольної Організації. Шатт думає, що поки існуватиме така заборона жадні формальні переговори між ПВО й Ізраїлем на можуть відбутися і власне у цьому напрямі, напрямі зміни цієї постанови, повинні працювати американці. В іншому випадку тільки міжнародна конференця може спричинитися до зміни ситуації, бо тоді тиск на Єрусалим буде сильніший і може спричинитись до зміни парляментарної постанови. Вашінґтон сам не діб'ється такої зміни, кажуть палестинці, бо ізраїльці і жиди в ЗСА, мають завеликий вплив на американську політику не тільки на Близькому Сході, але у світі взагалі.

У СВІТІ

ГОЛОВНА КВАРТИРА Палестинської Визвольної Організації в Тунісі повіодмила, що 15-го березня там відбудуться формальні розмови між представниками ПВО і американської амбасади. Представник амбасади ЗСА в Тунісі відмовився від коментарів в цій справі. Діялог між ЗСА і ПВО розпочався ще, як відомо, у другій половині грудня минулого року після того, як керівник палестинців Ясір Арафат визнав право Ізраїля на самостійне існування і засудив тероризм, як форму боротьби за визволення. Державний департамент ЗСА не відмовляється від пропонованого діялогу, але передумовою розмов може бути цілковите припинення терористичних акцій ПВО. Ізраїль не згідний з новою політикою ЗСА відносно палестинців і тому продовжує протестувати проти згаданого діялогу.

ПЕРШИЙ РАЗ ЗА 40 РОКІВ мадярські делегати взяли участь в конференції Соціялістичного інтернаціоналу, який відбувся у столиці Австрії Відні. Соціялістична партія Мадярщини була заборонена до недавна і тільки тепер керівникам цієї партії дозволено відновити діяльність з передумовою, що члени партії не будуть порушувати існуючої конституції і законодавства держави. Таке саме право отримали також декілька інших політичних партій. Мадярських соціял-демократів очолює 80-річний Андраш Равес, який був на конференції Соціялістичного інтернаціоналу предметом зацікавлення кореспондентів. Він заявив журналістам, що його партія внесе скоро прохання про приступлення в членство СІ, міжнародної організації, що її тепер очолює колишній канцлер Західньої Німеччини Віллі Брандт.

ПРИНАЙМНІ 5,000 ПОЛЯКІВ, В більшості студентів і молоді, взяли участь в маніфестації, ціллю якої було відзначити роковини поліційної розправи міліції з демонстрантами в 1968 році. Демонстрація відбувалася під керівництвом і політичними гаслами Національного союзу студентів, організації, яка створилась в 1980 році, зараз після створення незалежної робітничої профспілки „Солідарність" і разом з нею забороненої в грудні 1981 р., після проголошення Войцєхом Ярузельським вийняткового стану в країні. Сьогодні коли влада збирається леґалізувати „Солідарність", комуністи не хочуть покищо леґалізувати також студентської організації, яка виступає під гаслом: „Нема демократії без Союзу студентів". Західні спостерігачі кажуть, що сильну моральну підтримку студентам дає польська інтеліґенція, зокрема професори і викладачі університетів.

В КОСОВО, АВТОНОМНІЙ області Юґославії, знову неспокійно. Тим разом страйк проголосили 400 виглекопів, які належать до профспілки керованої етнічними албанцями. Косово вже на протязі багатьох років є базою боротьби між албанцями і сербами. Ця боротьба часом перетворюється у криваві зудари між обидвома групами із втручанням міліції і національної ґвардії. Повідомлення про страйк вугликопів передало юґославське пресове аґентство ТАНЮҐ, не подаючи однак, що властиво було справжньою причиною страйку.

ПРОДОВЖУЮЧИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ інакомислячих чехо-словацькі власті в моравському місті Єґляве засудили двох дисидентів на тюремні покарання за антисоціялістичну пропаґанду. Івана Іруса, засудили на 16 місяців тюрми і Ірші Тихого на шість місяців. Минулого місяця, як відомо, був засуджений на дев'ять місяців позбавлення волі драматург Вацлав Гавель, а шість інших дисидентів отримали від одного року до шість місяців покарання. І. Тихий збирав підписи від громадян під петицією, яку він мав намір передати головному прокураторові з вимогою, щоб він вияснив причину смерти в тюрмі Павела Вонка. Виглядає, що чехо-словацькі власті розпочали чергову розправу проти дисидентського руху.

Чекісти замітають сліди

Москва. — Газета „Маґаданська Правда" опублікувала статтю, в якій повідомлялося про пляни ліквідації старого цвинтаря через його запустіння, бо він, мовляв, і так уже майже зруйнований. У статті зазначено, що в проєкті ліквідації цвинтаря передбачено побудувати на тому місці парк з майданами для розваг та крамничками для соків, води і різних ласощів.

Довідавшись про це, ленінградець Сергій Тарасов звернувся до редакції журналу „Огоньок" з листом-закликом врятувати цвинтар від такого вандалізму, бо саме той цвинтар, за його свідченням, став останнім притулком тисяч людей, засуджених без вини до каторжних робіт.

„По всій країні тепер ведуться розшуки місць поховання жертв сталінських репресій, щоб збудувати там пам'ятник, — пише С. Тарасов, — а тут ми маємо цілий цвинтар 'піонерів освоєння Колими', що передчасно повмирали, виснажені непосильною працею і голодом у таборах". В цей суворий край їх привезли з тепліших країв, вимучивши допитами, тюрмами та етапами. Вони не дожили до регабілітації, 'а тепер нема кому заступитися ще й за їхні могили'."

Автор розповідає, що і сам провів на Колимі 32 роки і 27 з них у Маґадані. Йому довелося проводити на те кладовище багатьох невільників, що вважалися „ворогами народу" і були вивезені сюди з різних республік. Поховані там і його дружина та сини.

Намагаючись випередити товариства охорони пам'ятників, маґаданський міський виконком поспішає виконати чиюсь вказівку, щоб замести сліди численних злочинів, побудувавши на місці цвинтаря парк для розваг і таким чином ще й зневажити пам'ять невинних жертв.

Спроби в такий спосіб приховати злочини вже робилися в Катині, Биковні, Вінниці та інших місцях масових поховань, бо навіть недотлілі кістки страчених та замучених розповідають людству про жахливі методи комуністичного володарювання.

МУР МОВЧАНКИ НАВКОЛО ЧОРНОБИЛЯ

Ню Йорк. - Англомовний престижевий щоденник, „Волл Стріт Джорнал" помістив у понеділок, 6-го березня ц.р., обширну статтю свого кореспондента Пітера Ґамбела про журбу та турботи українських селян, які живуть в околицях Чорнобильської нуклеарної станції та про їхні переживання з уваги на цілковиту мовчанку совєтських властей про дані з наслідків чорнобильської катастрофи.

Життя українських селян в околицях, що нібито є в „безпечній віддалі" від засягу радіяції спричиненою аварією на чорнобильській станції тому майже три роки, є нервово вичерпним в щоденній боротьбі з небаченим і незнаним.

Автор для прикладу називає село Народичі, віддалене на 80 км на захід від Чорнобиля, де телята й поросята народжуються з трьома ногами, чи без голів. Черстві й до цих пір здорові селяни непередбачено починають хворіти на різного рода скірні та горляні недуги та постійно нарікають на болі голови, нудоту і опухання щитовидної залози. Люди починають думати, що можливо є небезпечно жити в цих околицях, що були просяклі радіяцією під час чорнобильської аварії, однак коли хочуть довідатись про небезпеку, яка їм загрожує, натрапляють на високий мур офіційної мовчанки, що тільки й збільшує їхні побоювання.

Урядові чинники дають непереконуючі запевнення, що жадна непзепека їм не загрожує, а тоді дораджують жінкам не народжувати дітей та не їсти місцево вирощуваних грибів. Коли місцеві мешканці везуть своїх дітей на лікарську перевірку до спеціяльного цента в Києві, то лікарі відмовляються дати їм вислідки цих бадань. Військові експерти приїжджають зі знаряддям для вимірів радіяції, перешіптуються між собою, але висоти радіяції не оприлюднюють. Молода медсестра з Народичів, Наташа Сич, заявила, що „найбільш застаршуючим є оте незнання майбутности наших дітей".

Продовжуючи свою статтю, П. Ґамбел пригадує, що 48 годин совєтський уряд старався перед цілим світом затаїти чорнобильську катастрофу, коли це не вдалося, то той же уряд впродовж останніх майже трьох років старається всіми можливостями затаїти будь-які інформації про наслідки чорнобильського випадку від перестаршених совєтських громадян. Уживаючи деспотичну систему клясифікації, крайові та місцеві чиновники зуміли придушити всі подробиці про небезпеку для людського здоров'я в тих околицях. Дані про висоту радіяції є так строго затаємничені, що навіть високі вчені в Україні не можуть тих інформацій дістати. В Україні зокрема все є подвійно більше строго засекреченим, бо цензори навіть заборонили висвітлювати фільм про Чорнобиль, в якому мешканці його околиць говорять про свої проблеми.

Юрій Ґлеба, відомий біологіст та член Академії Наук УССР висловлюється про всю цю засекреченість ось як: „Це так, як вести війну з віртяками". Він обурений тим, бо не може дістати основних даних про радіяцію для дослідів над впливом чорнобильської катастроги на окруження.

Кореспондент стверджує, що ця афера засекречення про Чорнобиль вказує на те, як далеко чи радше як дуже недалеко зайшла ґорбачовська гласність. Він підкреслює, що коли йдеться про Чорнобиль, то гласність є тільки для закордонного ужитку. Бо з усього видно, що велику кількість нікому недосяжних інформацій в СССР про чорнобильську аварію, совєтські власті у великій кількості передали до вжитку для міжнародних організацій. Так твердить Ейбел Ґонзалєс, голова відділу радіяційної охорони при Міжнародній

(Закінчення на стор. 4)

Д-Р О. ДРАЖНЬОВСЬКИЙ В ЛМКЛЮБІ

Ню Йорк. — Заходами Літературно-Мистецького Клюбу тут в п'ятницю, 17-го березня ц.р., о год. 7-ій вечора відбудеться ілюстрована прозірками доповідь д-ра Олександра Дражньовського п.н. „Тарас Шевченко про козацькі могили і сьогоднішня археологія". Доповідач говоритиме про внутрішню архітектуру скитиських могил і їхнє монументальне мистецтво. Доповідь відбудеться в приміщеннях Літературно-Мистецького Клюбу, 136 Друга авеню, в домі Українського Визвольного Фронту.

В АМЕРИЦІ

УРЯД ЗСА ПОДАВ ДО ВІДОМА, що в середу, 8-го березня, на передмісті Вашінґтону придержано совєтського військового аташе та обвинувачено його у шпигунській діяльности. Державний департамент і ФБІ обвинуватили підполковника Юрія Пахтусова в отримуванні засекречених документів від американця, працівника підприємства, яке пов'язане з Урядом ЗСА. Урядові чинники, які зажадали видворення совєтського дипломата поза межі ЗСА, відразу заявили, що ці події не повинні мати жадних впливів на приязні відносини між СССР і ЗСА. Совєтська амбасада запротестувала проти наказу видворення та назвала це „умисною провокацією проти совєтського дипломатичного урядовця", при тому зазначуючи, що він не зробив нічого злого.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРАЦІ та громадських ресурсів схвалила законопроєкт щоби підвищити мінімальну ставку на 1.30 тобто до 4.65 дол. на год., відкинувши пропозицію Уряду президента Джорджа Буша трохи меншої підвишки полученої з окремою ставкою для новоприйнятих робітників. Президент Дж. Буш вже давніше заявив, що накладе вето на будь-яку підвишку понад 4.25 на годину, підкреслюючи при тому, що його пропозиція „є справедливою та незмінною, як також і останньою". У відповідь на це, сен. Едвард Кеннеді з Массачусеттс, який є головою цієї комісії заявив, що він сподівається „осягнути компроміс, який буде справедливішим для працюючої бідноти та що призидент Дж. Буш його підпише".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нова тактика Ґорбачова і наївний Захід

Перечитавши чотиристорінкову статтю у тижневому журналі ,,Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 13-го березня ц. р. п. з. ,,Совєтська збройна потуга — змінений підхід до зброї" — найперше враження — це подив, як відповідальні чинники Заходу знаменито зорієнтовані в усіх справах совєтського війська. Цю статтю склали американські журналісти у Москві, Лондоні і Вашінґтоні, покликаючись при тому на найбільш авторитетні джерела.

Йдеться про розбудову совєтської збройної потуги після Другої світової війни. Хоч цю війну совєти виграли (без допомоги без Америки, програли б). — Друга світова війна коштувала Совєтському Союзі до 20 мільйонів жертв. В одному Ленінґрадському обширі згинуло мільйон 300,000 осіб. Це рекордова цифра втрат, бо, наприклад, невдачний наступ німців проти Великобританії коштував їм 53,000 вояків, а Гірошіма й Наґасакі разом втратили від скиненої на них американської атомової бомби 200,000 осіб. Ці величезні людські втрати поруч із поруйнованою країною (найбільш потерпіла Україна), переконали Сталіна і його наступників аж до Брежнєва включно, що треба здвигнути таку збройну силу, якій не дорівнював би ввесь Захід — і цю ціль Москва осягнула.

Вона має сьогодні під зброєю 5,500,000 вояків, у тому числі 2 мільйони наземних військ. У Центральній Европі, у сателітських країнах Москва втримує 625,000 вояків плюс 37,000 танків. СССР має ще 2,300 бойових літаків, 8,000 ракет на різну віддаль і 8,000 бойових ракет. Разом — 11,500 ракет з атомовими ,,головками". До приходу до влади Ґорбачова військові кола в Москві наставлені були на несподіване заатакування Заходу, щоб війна не велася на території СССР. Але гамульцем таких аґресивних плянів була проблема мобілізації і несподівано Афганістан дав лекцію, що не вільно легковажити собі противника. На військові цілі СССР витрачає 6 до 20 відсотків всього крайового прибутку, всупереч твердження теперішнього совєтського міністра військових справ Язова, — що тільки 3 відсотки. Це найбільші в бюджеті СССР суми — на військові цілі (докладної цифри ніхто не знає, бо ці видатки розміщені у різних ресортах), але вони довели економіку імперії над берег пропасти. Зрозумів це Ґорбачов і зрозуміли колись всемогучі керівники ҐПУ. Тому Ґорбачов виготовив новий стратеґічний плян: перетворити совєтські збройні сили, наставлені на наступ на такі, які потрібні для оборони. Чи це стратегія, чи тільки тактика? У цій статті американського журналу наведено ,,резолюції", з якими Ґорбачов виступив 7-го грудня минулого року на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй в Ню Йорку: зменшити наземні війська на півмільйона вояків, — відтягнути з Мадярщини, Східньої Німеччини і Чехо-Словаччини 16 танкових дивізій, що дає 70,000 танків, як теж 8,000 гармат і 800 бойових літаків. Ґорбачов пропонує скасування атомової зброї найкращого ґаранта безпеки Заходу.

Виступ Ґорбачова був обрахований на внесення ферменту в ряди НАТО і Ґорбачов дуже не помилився. Ліберальні кола в усіх країнах Заходу повірили ,,на слово" Ґорбачову, не призадумавшись над тим, як виглядатиме совєтська збройна сила навіть після здійснення отих обіцянок і як виглядає тепер совєтська експансивна закордонна політика. У 1984 році шеф штабу совєтських збройних сил маршал Ніколай Оґарков передбачав, що у наступній великій війні взагалі не будуть користуватися атомовою зброєю, — в наземних військах совєти завжди матимуть велику перевагу.

Зрештою, відколи Ґорбачов зробив себе також президентом, себто і начальним вождем збройних сил, він перевів також в їхній верхівці поважні зміни, позбувшись маршалів і генералів з доби Брежнєва та призначивши ,,своїх". Таким чином відійшов маршал Андрей Ахромеєв та на його місце прийшов Дмітрій Язов, як міністер військових справ. Ґорбачов тісно пов'язав пляни, виготовлювані у совєтському штабі з власними політичними плянами. Чого Ґорбачов не взяв на увагу це те, що в головній квартирі командатури НАТО з американським генералом Джаном Ґалвіном сидять люди, які не є наївними людьми лівих поглядів і знають факти. До тих фактів належить драгтивне виготовлення різних совєтських родів зброї, належать теж труднощі, що їх Ґорбачов зустріне у переговорах з іншими, як за Реґена, представниками ЗСА. Ґенерал Джан Ґалвін зразу же після згаданої промови Ґорбачова в ООН заявив, що ,,треба бути обережним". Цієї самої думки є президент Буш. СССР зламав уже стільки договорів, що вірити йому не можуть.

Н. О.

СУД, — ЯК ЗАСІБ РОЗПРАВИ В РУКАХ ПАРТАПАРАТЧИКІВ

Кому, як не суддям, найліпше знати про тиск партійний та урядових совєтських органів на діяльність так званих ,,народних суддів".

Отож голова Воскресенського міського народного суду Московської области В. Бородін, який раніше працював у апараті Державного Контролю КПСС, в журналі ,,Оґоньок" ч. 7 розповідає про власний дос від в судових органах.

,,Незважаючи на те, що Конституцію СССР і союзних республік, законами про судовий устрій та нормами Кримінально-процесуального кодексу і Громадянсько-процесуального кодексу суддям була ґарантована юридична незалежність, фактично цієї незалежности немає", — пише Бородін. Далі він наводить приклад, коли виконавчий комітет міської ради чинив перешкоди громадянам в обміні житловою площею. Ті подали до суду і суд виніс рішення на користь позивачів. Виконавчий комітет міської ради і не подумав виконувати рішення суду. Коли ж суд попередив, що у випадку невиконання виконавчим комітетом рішення суду в п'ятиденний строк, винних буде оштрафовано на 200 карбованців, працівники міської ради обурилися. Голову суду і суддю викликали до заступника виконавчого комітету і протягом години пробирали їх так, що суддя-жінка розплакалась. А голові народного суду сказали: ,,Керівництво міського комітету партії і виконавчого комітету міської ради розчароване вами і зробить відповіді висновки".

Часто трапляється, що хтось із суддів приходить до голови народного суду з проханням передати справу іншому, бо зі справи випливає, що суд мусить прийняти рішення не на користь виконкому, а це означає, що суддя ніколи не отримає помещкання, адже ж він стоїть на черзі в тому ж таки виконкомі.

Виконавчий комітет міської ради також контролює листи громадян і листи, що стосуються діяльности суду. Працівники виконкому вважають, що суди їм підкорені, так само, як міліція і прокуратура. Юридична незалежність судді фактично є фікцією. Крім того, відсутня й матеріяльна незалежність суддів, середньомісячний заробіток яких становить 147 карбованців. ,,Суддя в нас не має ні значення, ні авторитету, ні пошани", — стверджує В. Бородін. — І сталося це в результаті авторитарности в партії, беззаконня з боку державних керівників, котрі робили свої чорні справи, використовуючи апарат НКВД (міліція), ОГПУ (комітет державної безпеки), позасудових органів (трійок). Звичайно, і суди використовувались, як органи розправи. В нашій державі до останнього часу суд, прокуратура, міліція були зброєю в руках партійного апарату, котрий вимагав одного — покірного виконання. В більшості випадків думка керівників партії й уряду була вище закону".

Такий досвід здобув В. Бородін всього лише за шість років праці в судових органах. Що ж тоді могли б розповісти судді, що пропрацювали на своїх посадах по 20 і 30 років? Та чи розкажуть колинебудь? Адже за таких умов вони винесли тисячі несправедливих вироків.

,,В картотеці інформаційного центру Управління внутрішніх справ, де я працюю, — розповідає юрист Г. Іжбулдін з Челябинська, — зберігаються картки обліку на засуджених. В кожному ящику до 40 і більше карток з написом ,,довідок не давати". По картках з такими написами легко підрахувати, що число репресованих тільки по нашій Челябінській області становить понад 20 тисяч. Щоденно піддавалися репресіям 25-30 людей. Більша половина з них страчені, або померли на каторжних роботах"

Юрист Г. Іжбулдін в тому ж таки 7-му числі ,,Огонька" розповідає про численні справи, засуджених в 1937-38 та інших роках з резолюціями ,,розстріляти", ,,піддати каторжним роботам", ,,вислати в концтабір". Виявляється, термін ,,концтабір" совєти використовували ще в тридцятих роках. Ознайомившись з багатьма справами Іжбулдін встановив, що часто невинних людей арештовували й засуджували до страти всього лише за одиндва тижні. Розстріли були масові, щодня розстрілювали по кілька десятків людей. Вироки здійснювалися

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Л. Л.

Релігійні мотиви в мистецтві

Від 28 січня до 12-го лютого в православній катедрі св. Володимира (Ню Йорк) відбулась виставка, присвячена релігійним мотивам в українському образотворчому мистецтві. Цим катедра завершила відзначення Тисячоліття Хрищення Руси-України.

Було експоновано 41 твір 21-го мистця різного віку, вишколу і стилю.

Три картини видатного майстра Петра Холодного — молодшого виконані у традиційному українсько-візантійському стилі. Одну з цих картин П. Холодний щойно закінчив, і вона ще ніде не експонувалася. До речі, чудові образи іконостасу в катедрі належать творчості П. Холодного.

Продовжувачем цієї мистецької традиції є двадцятитрьохлітня учениця П. Холодного Христя Глушко, яка в одному образі показала повне опанування цієї візантійської форми, а в інших картинах — помітне успішне пристосування цієї форми і стилю до властивого для неї сучасного світобачення.

Різноманітність мистецького трактування в поєднанні з живими образами довкілля, глибока посвята релігійним сюжетам учасників виставки вражали переконливістю. Це стосується, наприклад, вишитих, мальованих і оздоблених різним намистом, пройнятих надзвичайно складним і фантастичним світобаченням ікон покійного о. Стефана Савчука і паніматки Теклі. Ці твори легко переступають межі буденно-звичайного і творять величність задуманого сюжету. Цінність вишитих образів отця Стефана Савчука і паніматки Теклі полягає ще в тому, що виготовлення їх, як також і повного іконостасу робилося протягом понад 20 років із метою привезти їх до вільної України для побудови святого храму Божого. А тепер ці образи і різьблений іконостас прикрашають церкву святого Володимира на українському селі в Баунд Бруку.

Імпозантне враження справляють великого розміру настінні образи Миколи Голодика. Картина на сцені церковної залі із двома анголами і сурмами по обох краях драматично і велично завдає тон великого свята виставки. В цій картині М. Голодик використав релігійний мотив про те, як Вероніка подала Спасителеві покривало, щоб він витер обличчя, після чого на покривалі відбилося обличчя Спасителя.

Три картини відомого маляра Михайла Мороза є дальшим кроком у закріпленні ним його власного мистецького рівня. Експресіоністичний стиль і смілива кольористика образів М. Мороза промінюють українською чутливістю, романтизмом і майже музичним ритмом.

Ровесник М. Мороза маестро Михайло Черешньовський вніс нове на виставку своїм відлитим у гіпсі рельєфним образом Божої Матері із Ісусом на руках. Цей образ, створений на сімдесят сьомому році життя спеціяльно для відзначення Тисячоліття, чарує неповторною внутрішньою теплотою, ніжністю, елеґантною простотою — прикметами, притаманними для всієї творчости М. Черешньовського.

Володіє цими властивостями, але своєрідною є видатна мисткиня Ярослава Геруляк. На виставці вона була представлена двома іконами Божої Матері в емальовій кераміці. Ці образи незвичайні своїм поєднанням етнографічного кореня з особливою для Я. Геруляк чистою ліричною лінією.

Анатолій Гончаренко виставляв елеґантну графіку церков.

Список учасників виставки завершували такі образотворці: Юліян Заєць, Сельва Лесбеґерез-Голодик, Галина Титла, Зенон Голубець і Лариса Лавріненко.

Окремо слід відзначити картини з приватної колекції єпископа Антонія. Це — величезна ікона Ісуса Христа, менша ікона св. Іоана.

(Закінчення на стор. 4)

Ф. Лукіянович

СОВЄТСЬКИЙ АЕРОФЛОТ

У західніх країнах дані про цивільне летунство — це відкрита книга. Натомість у Совєтському Союзі органи безпеки засекретили дані про це, як і про цілий ряд інших підприємств. Аж треба було гласности, щоб їх відморозити і можна було дещо довідатися. І так, у лютому ц. р. Борис Панюков, заступник міністра летунства СССР дав інтерв'ю, саме із якого черпає деякі дані.

Заснований 66 літ тому, Аерофлот — це найбільше цивільне летунське підприємство світу, бюджет якого в 1988 році виносив 4,7 біл. рублів, або 7,8 біл. долярів та який затруднює 75,000 працівників. Із цієї суми 60 відс. аерофлот віддає державі (це гарний прихід!), а решта 40 відс. уживає для оплати своїх працівників, утримання літаків, летовищ, закуп реманенту, тощо.

У 1987 році Аерофлот перевіз 123, а у 1988 році 125 мільйонів людей. Якщо взяти до уваги, що населення СССР виносить 260 міл., то навіть віднявши число пасажирів із закордонних летів, як також і різних інших, як, наприклад, Інтуриста, годі не прийти до висновку, що населення країни є рухливе та що не нехтує услугами Аерофлоту. Це тим більше, що 15-ом міл. осіб відмовлено квитки через брак місця.

Більш, як будь-яке інше, совєтське летунство відзначається різкістю своїх плюсів та мінусів, тому в наступних уступах ми розкажемо про ці контрасти.

Одне око сміється...

Аерофлот, як й інші підприємства світу, поділив свої лети на закордонні та внутрішні, і це природне, але у Совєтському Союзі різниця якости між цими й іншими летами — дуже різка. Совєтські пільоти мають марку добре вишколених фахівців, але особливо до закордонних летів, добір залоги є строгий — вибирають тільки найкращих і це саме відноситься і до обслуги. Їм заздрили, бо за кордоном вони мали змогу закупити різні речі, яких не можна знайти на совєтському ринку та перепродати їх із належним зарібком.

Ця селекція залоги, що старалась задовольнити вимоги подорожуючих, оправдалась в тому, що на Аерофлот було мало, якщо взагалі, нарікань, а це дало високу оцінку цілости, хоч вони зовсім не повинні відноситься до внутрішніх летів.

Совєтські літаки, типу Туполевана, на близьку та середню віддаль, та Ілюшина, на далеку віддаль, далеко не дають того комфорту та вигоди, що американські Боїнґи, французькі Конкорди чи інші, західнього виробу літаки, ані харчі в них не смаколики. Совєтські літаки, солідної будови також доставляють вас до місця призначення.

Що, одначе, гідне уваги, це показник безпеки Аерофлоту, бо, якщо вірити Б. Панюкову, — а сумніватись немає причини, то у 1987 році Аерофлот, зазнав 15 зударів із 47-ма смертними випадками, тоді, як у 1988 році це відношення було 16 із 85 смертними випадками. Але у ці жертви не включено одного коня на летовищі Чимкенті (у Казахстані), що спричинило 30,000 дол. шкоди, як літак приземлювався. Цей показник безпеки — дуже промовистий.

Інше явище — це прямо смішна ціна за лети, що згідне із цінами на інші подібні удогіднення, як, наприклад, 20-25 карбованців місячно за помешкання, дуже низькі ціни за воду і каналізацію, за ґаз та електрику. Так за однопрямний квиток від Москви до Баку, із відаллю на 1,300 миль, коштує 21 карбованців. Тоді ви здивується, що на далекі віддалі хтось хоче телепатись автобусами чи колисатись у потягах, тоді, як літаком за чотири години можна долетіти до даного місця.

Друге око — плаче

Ряд недомагань у секторі Аерофлоту, що їх можна б позбутись без ніяких труднощів, завдячується питоменності системи СССР, із надмірною та утяжливою бюрократією. Це так, як прорізати ґордійський вузол.

Ці нарікання, як і недомагання відносяться майже виключно до внутрішніх летів, зокрема відносно незадовільного обладнання та випосаження поодиноких летовищ.

Як було вже зазначено, 15 міл. осіб не змогли отримати квитків, мовляв, через брак місця на літаках. Але ця причина тільки частинно оправдана, бо деякі лети затримано через брак бензини. Але СССР — це найбільший продуцент бензини, то як же її немає для внутрішніх потреб власного населення?

Так, її не вистачає на власному ринку, бо СССР до болю потрібна тверда валюта, за яку вони її і продають, а із закордонних летів також не можуть її стягнути, бо приносить також оцю валюту. Отже, на цьому терпить внутрішній ринок.

У Москві знаходяться два летовища, — значно краще випосажене Шереметьєво, що обслуговує закордонні лети та Домодєдово для внутрішніх летів. На цих летовищах обслуга незадовільна, зчаста квитки випродані, а відлети часом відбувають із великими запізненнями, не раз через брак... бензини.

Як визнав Б. Панюков, випосаження летовищ — перестарілі, обладнання також. Усе слід відновити і вже замовлено 500 візочків для достави баґажу, із-за браку яких обслуга зчаста зводить кулачкові бої.

При цій нагоді, можна згадати, що деякі із туристів, що відвідували Совєтський Союз, так при перевірці паспортів, як також і баґажу, зазнавали грубої, а часом і брутальної поведінки контрольних совєтських органів, які не мали нічого спільного із летунством. Згідно звідомлень, така солдатчина вже належить до минулого.

Немає сумніву, що ці зміни, які відбуваються тепер у Совєтському Союзі завдяки Ґорбачову, вносять новий подих у цю країну.

ВИКРИТА МИНУЛОГО ЛІТА шпигунська шайка серед американських військовиків стаціонованих в Західній Німеччині, є значно більшою та поважнішою справою, як це досі припускали. Таке твердження вийшло з ФБІ після того, як в Швеції засуджено за шпигунську активність двох братів-лікарів, Імре та Сандора Керчсіків. Колишній сержант американської армії Клайд Конрад передавав викрадені документи та таємничі звідомлення НАТО через згаданих лікарів, які є уродженцями Мадярщини, але проживають в Швеції, а вони передавали в руки мадярської розвідки.

ВЕЛИКИЙ КРОК ВПЕРЕД зроблено у перевіреннях федеральним прокуратором різного рода закупах, що їх полагоджував Пентаґон з приватними фірмами та контракторами, після того, як один з колишніх віцепрезидентів фірми Юнісис признався до підкупства урядовця Департаменту оборони. Федеральний прокуратор Генрі Гадсон заявив, що визнання за собою вини колишнього віцепрезедента Юнісис Чарлза Ґарднера та двох інших значно приспішить заключення цієї вже й так доволі розголошеної справи шахрайств, підкупств і інших зловживань високими урядовцями Пентаґону.

Д-р Олександер Дражньовський

ТАРАС ШЕВЧЕНКО ПРО КОЗАЦЬКІ МОГИЛИ

Тарас Шевченко згадує біля 100 разів (побіжно) про могили, які називає козацькі, історичні, предковічні, насипи, кургани, гори, дніпрові гори, святі могили, а то й могили скиських царів, як скитського царя Кавура, біля Кременчука, Королівські й ін. (,,Наймичка", т. II, ст. 79).

В часах Шевченка Україна жила ще давньою і новішою традицією, а в скитській (санскритській) мові ,,козак" означало — лицар-воїн. Козацькі могили-це могили лицарів. Т. Шевченко їх утотожнює, але й розрізнює:

Од козацтва, од гетьманів...
Більш нічого не осталось.
Та і ті розривають...

А далі він повторяє:

Згадайте праведних гетьманів,
Де їх могили? Де лежить
Останок славного Богдана?
Де Остраницина стоїть —
Хоч би убога могила?
Де Наливайкова? Нема!
Живого і мертвого спалили.
Де той Богун?
Де Тарас
Де поділися? Згоріли?
А чи затопило
Синє море, твої гори,
Високі могили,
Мовчать гори, синє море,
Могили сумують...

Могили-гори Шевченковій поезії, це символи колишньої слави і волі; вони — містерія України! Вони всі круглі, а круг у скитській символіці означав вічність — це неначе земляні печаті відвічних власників — автохтонів України.

На початку XIX сторіччя почалися перші розкопки скитських могил. Шевченко протестував у ,,Розритій могилі":

І могили мої милі
Москаль розриває.
Нехай риє, розкопує,
Не своє шукає...

І закінчує в поемі ,,Чигрин":

Розсипаються могили,
Високі могили —
Твоя слава...

А із ,,Посланія" пливуть його слова:

Отака то наша слава
Слава України!
Отак і ви прочитайте.
Щоб не сонним снились всі неправди,
Щоб розкрились високі могили
Перед вашими очима!

Бо вже тоді — грабували скарби, але поширяли всякі обмани про історію Скитії. Найважливіша з них це т. зв. хронологічна схема про побут скитів на Україні від VIII до III ст. перед Хр. Це ,,канон брехні" російської історіографії, що триває вже майже 200 років. А тому, що нові джерела і археологічні знахідки доказують протиісторичність цеї схеми, її ,,поправлено", що все, що перед VIII ст., це ,,передскитська доба", а після III ст. це ,,післяскитська доба".

Є приповідка, що кожна брехня мусить мати свій кінець, так сталося і тепер. Знайшовся Борис Мозолевський, нині наш найвизначніший археолог, якому доля призначила стати вирішальною постаттю у скитській проблемі. Він мав змогу зробити одні з найкращих розкопин і відкриттів з XX сторіччя. (Майже всі золоті скитські скарби, що були на виставці в Метрополітен музеї, походили з його знахідок. Так, як Т. Шевченко був співцем зовнішньої краси могил, як символ давньої слави і волі України, Мозолевський увійшов до їхнього нутра і виявив у їхній зміст і мистецтво, як докази величности їхньої історії.

У своїй праці ,,Скіфський степ", що появилася 1983 року (Київ, ,,Наукова думка") він видає думку, що ,,Золоті скарби скитських могил — це золоті ,,книги нашої історії". Він пізнав ,,знутра" могил, що тільки скити залишили тривалий слід з їхнього побуту на наших землях, а ніхто інший з часів мандрівки народів. Він кличе: не називаймо себе ,,пасинками", але синами скитів, що були одинокими володарями і автохтонами України.

Мозолевський професійний археолог і кандидат історичних наук, хоч мусить триматися накиненої, ,,казьонної" схеми, має відвагу кинути твердження, — на підставі стратиграфічних обчислень, що скитським могилам не 500 (від VII до III ст.), а 5,000 років. У прозовій частині він дає гарний опис важливих розкопок. Крім того у його творі є біля 20 його власних патріотичних поем, як теж його однодумців — П. Череватенка, Л. Костенка, П. Лубківського, Ір. Жиленка, Д. Павличка, С. Тельнюка, В. Засенка, Б. Олійника і І. Драча. Свідома Україна живе нині Скитією. Мозолевський згадує теж про всі інші племена з часів мандрівки народів, але вважає тільки скитів нашими, єдиними предками. Не згадує теж ні про Трипілля, Русь, чи слов'ян. Він пише:

Нас мало тут і не в зброї наша сила,
Нам наша правда вища всіх щедрот,
Допоки гідність нас не залишила,
Допоти не загине й наш народ...
Над мареннями нашими і снами
Із наших ран, і крови, і ганьби
В нові світи ми проростем синами,
Змужнілими стократ для боротьби...
Шануйте їх, лелійте їхню вроду,
кохані наші!... — Нас не підвести.
Крім гідности своєї і народу
Нам нічого синам заповісти.
Вони здвигнуться, — сильні нашим духом,
І зайдам губи скривить переляк!
І зорі, зорі, зорі —
Усіють їхній нездоланий шлях!

А тих, що не вірять мові, тих золотих скарбів скитських могил, які подивляє цілий світ, він називає ,,недолугим бидлом — на цепу (російської брехні) і кротами, що бояться глипнути правді ввічі. І закінчує:

(Закінчення на стор. 3)

Завершується...

(Закінчення зі стор. 1)

дівельних матеріялів: залізо-бетонні фундаменти, сталевий скелет-структура, викінчення зовнішніх стін модерною виправою („драйвитом"). Бані заплянованo за традицією з дерева та будуть вони покриті мідяною бляхою. Церква матиме понад сто футів висоти і буде найвищою будовою в своїй дільниці.

Парафіяльний центр уже викінчений — горішню авдиторію вживається з 1-го жовтня 1988 року як тимчасову каплицю, а долішню залю для парафіяльних імпрез та недільних сніданків і обідів. В парафіяльному центрі викінчене уже також і мешкання священика і в ньому живе о. Парох з грудня 1988 року.

Завершення будови нової церкви св. Михаїла уже близьке. Видвигнення бань почнеться в квітні цього року, а згодом і викінчення нутра церкви, на яке йде зараз збіркова кампанія. Посвячення нової церкви заплановане на осінь 1989 року на день її партона.

Причинитися до будови Божого храму богоугодне діло для Християнина, як рівнож і доказ його живої віри. Не кожному однак трапляється нагода стати учасником такого світлого діла. Саме з тих міркувань місцева парафія, інформуючи громаду ЗСА про поступ будови нової церкви в Балтиморі, пропонує читачам стати співучасниками будови цього величного Божого храму та просить присилати свої пожертви на будову нової церкви на адресу: St. Michael Building Fund c/o St. Michael Ukrainian Catholic Church, 2401 Eastern Ave., Baltimore, Md. 21224.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Тарас Шевченко...

(Закінчення зі стор. 2)

Дай припасти до тебе, дай тобі
поклонитись чолом і плечем,
Земле рідна, оплачена потом і кров'ю, — скитіє!

Кобзар Т. Шевченка збудив нашу національну свідомість, „Скитський степ" Мозолевського стане основою нашої правдивої історії.

Шевченко писав у своїм деннику (журналі): „Я люблю археологію, я вважаю людей, що посвятили себе тій таінственній історії. Я вповні признаю користь тих розкопок".

Розкопки великих могил дуже важливі, але в останніх десятиліттях почали досліджувати систематично і могили меншого розміру. Є можливість, на підставі знімок з літака зльокалізувати ті місця поховань. Декілька років тому було повідомлення в „Огоньку", що на Харківщині знайдено біля 12,000 таких могил, а в листопаді 1987 року, в тому же самому „Огоньку" була вістка, що на Подонні і на Полтавщині є їх біля 30,000. Над розкопками працюють цілі експедиції. Академік М. Лесков, президент Археологічної секції Академії Наук УССР, помістив в Українському Історичному журналі (1967 р, 12ч.) дуже важливу статтю: „Нове в стародавній історії півдня України", де він стверджує: „В результаті розкопок з кам'яного віку, поселень епохи бронзи, одержано великий і різноманітний матеріял, що має важливе завдання вивчення стародавньої історії півдня України. Ще донедавна археологічні пам'ятки східнього Криму, датувалися неолітом (приблизно V тисячоліття до н. Хр.), що саме тоді відбувалося його поселення."

Тепер відкрито стоянку епохи мезоліту: вона сягає від XII до VII тисячоліть до н. Хр., відома в історії людства, як час винаходу лука і стріл. Знахідки кремінних знарядь, уможливили синхронізувати з пам'ятниками інших територій і аналогічних знахідок у гірському Криму, причорноморських степах і північно-західнього Кавказу. Рівночасно похвальний обряд (ямний, катакомбний і зрубний) і специфічна кераміка є дуже типові на цих територіях від VII до III тисячоліття і доказує спільну (дольменну) культуру від Кавказу, Криму і північного Причорномор'я.

Таким чином збіг пам'яток III і початку II тисячоліття отримав нове пояснення. Тепер мова повинна йти не про окремі культури, а про єдину культуру древнього населення Криму і північно-східного Причорномор'я.

Такий приблизно є погляд академіка Д. М. Лескова. Реасумуючи думки цих двох наших найвизначніших археологів, можемо прийти до висновку, що ці території творили від непам'ятних часів одну етонографічну цілість. Консеквентно другий параграф російського „канону брехні", що Крим був грецькою, чи римською колонією ще перед скитами, є вигадкою, яку вмовлють в нас ще від окупації Криму 1783 року.

Ці кам'яні споруди в малих похованнях є теж у кожній великій могилі; одні малі, тільки гріб, але в багатьох, головно в Криму, Кубані і в Україні, їхня архітектура прибирає дуже імпозантні розміри і форми склепінь. Навіть російські археологи признають, що ця архітектура більше імпозантна ніж єгипетські піраміди. Це відноситься головно до т. зв. ступенчастих пірамід, що конструктивно більше скомпліковані ніж одверті єгипетські. Дромоси (входи) до головної камери поховання, є або ступенчасті, або циліндричні, або навіть круглі копули. Всі ці споруди є з тесаного пісковика, або й з граніту. На стінах є часто різного роду кольорові живописі, виконані „аль фреско". Є теж інкрустовані чорно-білі квадрати і круги, що були якоюсь символікою, рунами, або геральдикою скитів. Але найчастішим знаком, що появляється у скитських могилах це рівнораменний хрест, з поширеними раменами, (як в наших церквах), що від тисячоліть був у скитів символом сонця, що знову символізувало Бога.

Другий мотив, що найчастіше повторюється на стінах погребельних камер, це дерево життя у формі стилізованих галузів серева, рослин і квітів, що повторяється теж на різних мистецьких виробах, що, без сумніву був геральдикою (гербом) скитської нації від тисячоліть і що зчасом, щораз виразніше, розвинувся у герби босфорських царів, звідки взяв свій початок і взірець тризуба Володимира Великого. Це зовсім помилкова думка, що він був його монографом.

Один з наших найвизначніших науковців академік Віктор Драчук (він теж археолог) подає — у своїй монументальній праці „Тамґоразниє знаки Сєверного Причорномор'я" 64 форми різних розвоєвих (похідних) форм нашого тризуба, починаючи з монет Босфорського Царства, аж до Київської Русі. Це дерево життя займає теж центральне місце на пекторалі скитського царя — найбільшого шедевру скитських золотих пам'яток. Зміст його трьох ярусів уважається скитським Вірую. Його аналіза є теж наявним доказом, що скитське мистецтво було своєрідним і не мало жодного відношення до грецького.

Науково-популярний доказ, що його влаштовує Літературно-Мистецький Клюб для вшанування ювілею Тараса Шевченка, буде рівночасно музейною виставкою (у прозірках) внутрішньої архітектури скитських могил і деяких шедеврів скитського мистецтва. Це буде теж спроба синтези традиційної, історичної пам'яті Т. Шевченка про козацькі могили (скитські запорізькі), передані (модерно говорячи) в генетичній транскрипції його генів. Бо не виховання, чи вплив оточення дали надхнення його геніяльних ідей, але зов крови, в якій був успадкований незвичайний конґльомерат генів його предків з тисячоліть. Цілий його кобзар є пронизаний про могили — святі — думками найсвятіші... „щоб розкрились перед вашими очима" — їхня слава!

Гори мої високії,
Не так і високі,
Як хороші, хорошії, блакитні здалека..

Він навіть відчуває якусь провину, що замало їх оспівав, бо кінчить:

Простіть, високії, мені,
Простіть... Я Богу помолюсь,
Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
За неї душу погублю...

На жаль, не історики, а археологи стали його послідовниками. Вони „знутра" могил відкрили ці золоті скарби — золоті книги нашої історії, які кличуть: Такою була наша слава й історія — ваша історія!

Джерело — Скитія це одна з найстарших імперій старовини, а скити — найчесніша і найсправедливіша нація.

Мозолевський кличе:

Нам наша правда — вища всіх щедрот,
Допоки гідність нас не залишила,
Допоти не загине наш народ!
Шануйте їх, лелійте їхню вроду,
Кохані наші!... Нас не підвести...
Могили кличуть: Наш початок не Русь, а Скитія!
Ми не Русь-Україна, а Скитія-Україна!

Суд — як засіб...

Закінчення зі стор. 2.

навіть у дні совєтських свят — 7-го і 8-го листопада чи 1-го січня. Серед розстріляних значаться цілі родини, люди похилого віку, інваліди громадянської війни, юнаки, дівчата і навіть школярі.

Під час реабілітації в 50-их роках не було навіть спроби розповісти родичам страчених усю правду. В офіційних повідомленнях про реабілітацію приховувались справжні наслідки. Замість того, щоб повідомити про розстріл і день, коли це здійснилося, писали видумані діягнози: „розрив серця", „інфаркт легенів" і таке інше, а дату смерти переносили на 40 років пізніше. Такі ж брехливі відомості родичі репресованих продовжують отримувати ще й тепер, оскільки заборону „довідок не давати" ніхто не відмінив. Отже мільйони людей не тільки не знають про факт розстрілу, вони не знають і справжньої дати смерти своїх близьких. Безліч репресованих ще й досі не реабілітовані.

Г. Іжбулдін наводить детальні виписки з шістьох облікових карток на розстріляних, серед яких значиться троє Котельнікових: батько, мати і донька-школярка. 28-го листопада 1937 року заарештували П. В. Котельнікова, „трійка" засудила до розстрілу 2-го грудня 1937 року, вирок виконано 21-го грудня 1937 року. Реабілітовано 18-го червня 1956 року. Дружина та 18-ти річна донька були заарештовані 12-го грудня 1937 року, засуджені до розстрілу 27-го грудня того ж року, розстріляні 1-го січня 1938. Реабілітовані 15-го лютого 1958 року.

Пореабілітаційний запис на розстріляного Павла Губіна свідчить, що він помер 25-го жовтня 1943 року від дистрофії легенів. Насправді ж його заарештували 29-го грудня 1937 року, засудили 2-го січня 1938 року і розстріляли 11-го січня 1938 року. 23-го вересня 1988 року внук Губіна на свій запит отримав з управління КҐБ таке ж брехливе повідомлення: „помер 25-го жовтня 1943 року від дистрофії легенів".

Юрист Іжбулдін закликає створити спеціяльні комісії для вивчення матеріялів про репресії, добитися відміни заборони на видачу правдивих відомостей родичам, скласти списки всіх страчених і опублікувати їх, а також реабілітувати всіх невинно засуджених до концтаборів і заслання.

Згідно з останніми повідомленнями, перегляд справ несправедливо репресованих по Челябинській області вже розпочався. Треба сподіватися, що нарешті дійде черга розслідувати злочини, вчинені не лише у відношенні до російського народу, але й до українського та всіх інших народів Совєтського Союзу.

А тим часом суди продовжують бути зброєю в руках совєтських партапаратчиків, не задумуючись, що колись стануть відомими і справи їхніх рук.

У світлу пам'ять Дорогого СТРИЙКА,
КОРИФЕЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ,

ЙОСИФА ГІРНЯКА

складаємо 100 дол.
на УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ в Ню Йорку

Рочестер, Н. Й. — Люба і Любомир БІЛИК з Родиною

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ НАМ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
ТАТА, ДІДА І СТРИЙКА

бл. п. д-ра

Миколи Терлецького

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в українських католицьких церквах:

св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж. 19-го березня 1989 р. о год. 11:30 ранку;
в соборі св. Родини у Вашінґтоні, Д. К., 8-го квітня 1989 р. о год. 10-ій ранку.

Просимо згадати Покійного в своїх молитвах.

В смутку:
ЖІНКА
ДІТИ
ВНУКИ і Рідні

23-ій Курінь Уладу Пластунів
Сеніорів ім. Гетьмана
Богдана Хмельницького

повідомляє у глибокому смутку,
що дня 13-го березня 1989 р. в Пассейку, Н. Дж.
відійшов на Вічну Ватру на 76-му році життя
член-співосновник Куреня,
пластун сеніор праці

бл. п.

ЯРОСЛАВ БЕЗУШКО

Дані про похоронні відправи у слідуючому числі „Свободи".

Релігійні...

(Закінчення зі стор. 2)

„Різдво" — П. Холодний, мол.

Обидві картини вишиті о. Колоццо з надзвичайною тонкістю техніки і відчуття. Порівняно з іконами о. Савчука і паніматки, ці образи є більш традиційні; вони, зокрема, показують високорозвинену уяву і вплив латинської традиційної образности у вишитій мозаїці. З цієї ж колекції єпископа Антонія вражав образ розп'яття Ісуса Христа, елегантний образ св. Антонія у візантійському стилі, рельєфно вирізьблений з дерева і де-не-де позолочений, картину дзвіниці святої Софії в Києві намалював Н. Пачковський.

УРЯД ЗСА ПОГОДИВСЯ видати візи в'їзду трьом членам Палестинської Визвольної Організації щоби вони могли бути учасниками конференції в Колюмбійському університеті, темою якої буде мир на Близькому Сході. Оправдуючи це потягнення, речник Державного департаменту Чарлз Редман відразу зазначив, що ці три „не мають за собою жадних терористичних актів". Одобрення цих віз не означає, що Уряд ЗСА змінив своє наставлення, чи радше закон, на підставі якого осінню 1988 року відмовлено в'їздову візу провідникові ПВО Ясірові Арафатові на відкриття сесії Організації Об'єднаних Націй. Теперішня відмова могла пошкодити й так на не дуже стійкі початки переговорів ЗСА з ПВО.

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ГАЛИНИ ЗАХАРІЯСЕВИЧ-ЛИПИ

Заходом 64-го Відділу СУА в Ню Йорку 11-го лютого ц.р. Стефанія Гнатенко виголосила дуже цікаву доповідь про життя і творчість Галини Захаріясевич-Липи, ілюструючи її прозірками. Вечір відкрила голова Христя Навроцька, вітаючи доповідачку і численно зібрану публіку.

Галина Липа — це художниця-графік малих форм, яку можна зачислити до визначних графіків XX століття, невідома і невизнана в Україні як і невідома поза межами України. Галина Липа — дружина лікаря, поета, гуманіста д-ра Юрія Липи. Народилася в селі Рахиня в Івано-Франківській області 28-го квітня 1910 року. Середню освіту здобула у Львові в гімназії СС Василіянок, згодом вступила до Львівської політехніки, на відділ архітектури. Як здібна студентка, дісталася на студії Віденської промислової школи завдяки стипендії Митрополита Андрея Шептицького і там закінчила студії з відзначенням в 1938 році. Всі, хто знав Галину, згадують її як всесторонню людину з прекрасними вокальними даними. Любила співати, знала мови, філософію, а її вдача чарувала людей.

Галина — це мистець ніжної душі, Не уявляла собі життя без мистецтва. В музичному інституті ім. Лисенка у Львові навчалася гри на фортепіяні і брала лекції співу у світової слави співачки Соломії Крушельницької, з якою заприязнилася, студіюючи у Відні, і яка звернула увагу на великий музичний талант Галини, на її велике знання українського фолкльору. В

Портрет Галини Липи. Худ. Б. Сойка (сангіна, папір, 1986).

1944 р. Галина Липа зі своїм чоловіком Юрієм і двома доньками виїхали на Словаччину. В дорозі викликали д-ра Юрія до жінки приймати роди. Вони затрималися, лікар зробив операцію, вийшов з хати і там же, на очах жінки і дітей, його катують і вбивають.

Перед Галиною — важкий шлях, вона змушена була залишити тримісячну доню Марту і, залишившись зі старшою донею Іванкою, змінює прізвище на дівоче — Захаріясевич і постійно ховається перед переслідуваннями влади.

По якомусь часі вона вертається і просить, щоб їй віддали її дитину, одначе ті люди не хочуть віддати дитини і грозять, що виявлять хто вона. Галина стоїть німо за воротами і приглядається до своєї дитини, не кажучи ні слова. Щойно за 20 років Марта, два місяці до смерти Галини, дізналася, що це її мама.

В 1945-1948 рр. Галина студіювала теорію музики у Львівській консерваторії і брала знову лекції співу у Соломії Крушельницької, яка нею і Іванкою зайнялася і дала їм матеріяльну і моральну підтримку.

Під час операції зуба пошкоджено у Галини її голосові зв'язки і її кар'єра як співачки пропала.

Галина всеціло віддалася малярству. Ще у Відні почала працювати над абеткою і закінчила її в 1940 р., з якої залишилося тільки кілька літер. Як жінка Юрія Липи не мала можливости дістати працю. І коли інші художники пішли на компроміс з накиненим мистецьким напрямком соцреалізму, Галина, хоч не мала ніяких засобів до життя, не пішла на компроміс, не здалася.

1951 р. доля дещо усміхнулася до неї. За порадою Ірени Ґурґули, мистецькознавця, Галина звернулася до цеху розпису тканин і там зразу побачили в ній непересічний талант. Мистецтво Галини подобалося усім і є зрозуміле широким масам. Стефанія Гнатенко привезла з України велику кількість прозірок і показала присутнім, вміло описуючи, з великим знанням мистецтва і з великою любов'ю до творчости невизнаної досі незвичайної художниці.

Творчість Галини ніжна, оперта на народній пісні, народних традиціях, на казковому світі і уявному світі дитини.

Вона — ходяча енциклопедія українського фолкльору, народних та стрілецьких пісень. Вона душею відчувала мистецтво і вміла його передавати олівцем, акварелею, а головно технікою „батік". Вона залишилася в історії української культури як многогранний мистець. Кожна її картина навіяна чаром. Вона сама складала казку і творила до неї незрівняної краси ілюстрації. Ілюструвала народні казки, пісні, колядки. Серед великої кількости прозірок затямилися „Праля", „Троїсті музики", „Писанкарка", „Гуцулик". „Аве Марія" Шуберта — інтерпретація української Мадонни і багато інших. Прегарні серії поштівок на різні оказії, яких ціна по її смерти зросла високо. Остання праця, це ілюстрації до поеми І. Франка „Каменярі".

Останні літа Галини були повні болів, спричинених недугою пістряка, але вона не нарікала, сприймала все так як необхідне.

Померла 10-го червня 1968 року у Львові і похована на Личаківському цвинтарі. 20 літ по її смерти відбулася мистецька виставка праць Галини Липи, яку зорганізувала Стефанія Гнатенко, але не дозволено вшанувати її пам'ять ні видати каталогу, який вже був підготований до друку. Кінчаючи свою доповідь, С. Гнатенко сказала: „Чи треба вмерти, щоб доказати, що ти був живим". Талановитих жінок треба підтримувати за життя. Робить заклик, щоб зорганізоване жіноцтво в рядах СУА разом з українським Музеєм видали монографію Галини Захаріясевич-Липи, що буде нагородою за її вклад у скарбницю українського мистецтва. Христя Навроцька щиро подякувала членці 64-го Відділу С. Гнатенко за її цікаву доповідь.

Евстахія Гойдиш

Галина Липа. „Товпа" (акварель, папір, 1959).

ЛЕТУНСЬКА ЛІНІЯ ІСТЕРН Ейрлайнс, котра вже більше як тиждень не може функціонувати через страйк механіків і пілотів, оголосила в четвер, 9-го березня ц.р., своє банкрутство, зареєструвавши його офіційно у федеральному суді. Це потягнення згідно з твердженням президента фірми Френка Лорензо було єдиною можливістю бодай частинно врятувати фірму від цілковитої ліквідації. Натомість провідники профспілки твердять, що це було зроблено з розмислом виграти на часі і тим самим примустити страйкуючих механіків і пілотів повернутися до праці.

ВИСТУПАЮЧИ У НЮ ЙОРКУ в четвер, 9-го березня ц.р., перед аґентами Управління боротьби з наркотиками, президент Джордж Буш відновив свій заклик про відновлення смертної кари для вбивників членів законодавчих орагнів, поліції, аґентів розвідчої служби та аґентів боротьби з наркоманією. Для слухачів виглядало, що він легенько скритикував нюйоркський стейт за те, що вже 25 років не погоджується на привернення смертної кари, оданче він заявив, що буде старатися цей закон увести на федеральному рівні. Президент Дж. Буш старається всіми силами привернути увагу всіх громадян ЗСА до жахливих наслідків наркоманства.

Мур мовчанки...

(Закінчення зі стор. 1)

аґенції атомової енергії з осідком у Відні.

Одначе в Україні та Білорусі, країнах найбільш пошкоджених чорнобильською аварією, треба було чекати та домагатися більше, як два з половиною роки, щоб почали в дуже мінімальних дозах просякати інформації для місцевих громадян. У наслідок того громадяни України почали домагатися більше даних і дійшло до того, що міністерство здоров'я України, потвердивши, що радіяція в даних околицях є „нормальною", все таки дало рекомендацію, щоби п'ять сіл переселити. Занепокоєння громадян з дня на день зростає, а ще більше воно поширюється через різного рода історії, що час до часу появляються в місцевих газетах. Для прикладу автор наводить історію про те, що худобу з близьких до Чорнобиля місцевостей вивозили на годівлю в інші околиці, а опісля привозили назад, вбивали на м'ясо, яке вже називалося „продуктом з інших околиць".

Багато більше цікавих речей довідуються місцеві громадяни України завдяки відвазі та наполегливості кількох осіб, як кінопродуцент Георгій Шкляревський, Микола Машенко, директор кіностудії ім. О. Довженка в Києві, чи Євгеній Корбецький, один із семичленної групи Українського інституту нуклеарних дослідів, що хотіли самі точно поміряти висоту радіяції в околицях Чорнобиля. Саме з їхніх розповідей про те, як влада старалася їм на кожному кроці робити перешкоди, довідується населення про те, що західній світ давно вже знає. Створено два коротко метражні фільми про Чорнобиль, один заборонено, другий дозволено на обмежені висвітлення, в наслідок чого різного рода комісії їздять провіряти вже давно відомі речі, але конкретних дій немає. Один успіх це те , що з огляду на присутність позамісцевих чиновників, в цих місцевостях появилися харчові продукти з інших частин СССР, з яких і місцеві люди можуть користати.

Не зважаючи на запевнення властей, що жадної небезпеки немає, П. Ґамбел стверджує, що народ не вірить і дальше живе в постійному страху і непевності, зокрема в околицях Чорнобиля, де до речі вже всі реактори є урухомлені.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЯТНИЦЯ, 17-го БЕРЕЗНЯ 1989 р.

Пассейк, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 237 Hope Avenue. Просимо членів взяти численну участь. Приєднуйте нових членів до УНСоюзу. — В. Марущак, рекр. секр.